

Nataliya Gerasimiuk,
Assistant of Professor of Department of Pharmacognosy and
Technologies of Medications,
of Odesa National Medical University,
Odesa, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9687-8605>
nataliyal.gv@gmail.com

**ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS
IN PREPARATION FOR CLASSES IN PROFESSIONAL
BIOLOGICAL DISCIPLINES**

Key words: *students of higher education, competences, indepe*

УДК 373.5:[37.06:37.091.313+303.722.4](045)

Дерябіна Світлана Василівна,
старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
ORCID: 0000-0001-9181-0882
svetlanaderyabina123@gmail.com

Нікітенко Регіна Іванівна,
старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-4041-7666
regina_work@ukr.net

Чешенко Олена Іванівна,
методист кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-1177-9182>
jechenko-e@ukr.net

ІНТЕГРАТИВНА СТРАТЕГІЯ НАВЧАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: інтеграція, міжпредметна інтеграція, горизонтальні/вертикальні міжпредметні/міжгалузеві зв'язки, інтеграція цифрового інструментарію, інтеграція педагогічного інструментарію

Нова українська школа є школою навчання та розвитку компетентностей. Часи змінюються, і освітній процес слід адаптувати до потреб здобувачів освіти [8, с. 5]. Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепція «Нова українська школа» щодо реформування освіти, інші нормативні документи регламентують зміни та ставлять її на **рейки сучасності**. Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти вимагає реалізації принципово нових підходів, педагогічного інструментарію [8, с. 18], вибору стратегій навчання, що реалізують ідеї Концепції «Нова українська школа» і спрямовані на досягнення очікуваних результатів Державного стандарту [2]. Серед основних стратегічних завдань реформи загальної середньої освіти в Україні є оновлення її змісту, що передбачає пошук нових підходів до структурування навчальних предметів на інтегративних засадах, розроблення технологій і засобів навчання для формування ключових компетентностей і наскрізних умінь як інтегративних якостей особистості [4, с. 7].

Таким чином створюються трансформаційні виклики для освітян, одним із яких [1, с. 13] є **інтегративна стратегія навчання**, яка базується на міжгалузеві/міжпредметні зв'язки у єдиному навчальному контексті, *інтегрованої взаємодії* педагогів різних освітніх галузей, зусилля яких спрямовані на синхронізацію тематики, змістового наповнення, структурних елементів уроку та дієвого педагогічного інструментарію.

Інтеграція належить до числа найбільш поширених характеристик суспільних процесів і явищ. Проблеми інтеграції знань розглядають на міжнауковому, філософському, педагогічному рівнях [3]. Феномен освітньої інтеграції на філософському рівні вивчали українські вчені (С. Клепко, В. Кремень), у дидактичній площині (В. Ільченко, І. Козловська та ін.), у контексті специфіки навчання в початковій школі (Н. Бібік, М. Іванчук, О. Савченко, В. Тименко та ін.), у контексті

процесуальності та результативності (**І. Козловська**), у контексті педагогічної інтеграції (**Т. Засєкіна** тощо) [7, с. 21].

На думку вченої **Л. Масол** інтеграція це – утворення або відновлення цілісності, вища форма взаємодії, оскільки вона передбачає не лише взаємовплив і взаємозв'язок, а й взаємопроникнення елементів, координацію їх дій. Це стан внутрішньої цілісності, зв'язності диференційованих частин і функцій системи, а також процес, що веде до такого стану [7, с. 21]. Спираючись на аналіз та узагальнення науковця щодо різнопланових інтерпретацій цього педагогічного явища можна звести до наступної **класифікації освітньої інтеграції** [7, с. 23].

«Енциклопедія освіти» визначає **інтегративний підхід в освіті**, як підхід, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність, коли результатом інтегративного підходу в педагогіці можуть бути цілісності знань різних рівнів – цілісність знань про дійсність; про природу з тієї чи іншої освітньої галузі, предмета, курсу, розділу, теми [3, с. 23]. В освіті інтеграція з універсального поняття перетворюється на **педагогічну категорію**. Увагу дослідників привертають такі поняття, як «інтегративне навчання», «інтегративні навчальні програми», «інтеграція педагогічного інструментарію», «інтеграція цифрового інструментарію», «інтеграція мережевої взаємодії», «інтегративні стратегії навчання».

Відповідно, у кожній сфері й у кожному конкретному випадку процеси інтеграції й сам термін «інтеграція» мають свої особливості [5, с. 13]. Термін **«інтеграція»** походить від лат. integer – цілий, integralis – цілісний, єдиний, неподільний, integratio – поповнення, відновлення. Інтеграція доцільна у тих випадках, коли існують елементи, які відокремлені один від одного й існують об'єктивні підстави для їх об'єднання [4, с. 44]. Інтеграція – це процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більше систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, яка набуває нових властивостей та взаємозв'язків між оновленими елементами системи [6, с.9].

Т. Засєкіна акцентує увагу, на те, що розглядаючи інваріантні характеристики інтеграції **М. Чапасв** пропонує вважати її **«системним утворенням, яке поєднує в собі: 1) інтегративне ціле, що є синтезом процесуальних і результуючих складових**

інтеграції; 2) **інтеграцію – процес**; 3) **інтеграцію – результат**, що відображає момент фіксації отримання в ході здійснення інтеграційного процесу певного інтегрального «продукту» [4, с. 17]. У свою чергу, **Т. Засекіна** вважає, що інтеграція повинна отримати саме педагогічну інтерпретацію та пропонує визначення поняття: **«педагогічна інтеграція, що передбачає пояснення, прогнозування конкретних проявів інтеграції та управління ними в межах предмета педагогіки відповідно до її завдань»** [4, с. 17]. Погоджуємося з автором щодо існування множинності інтерпретації педагогічної інтеграції й вважаємо це питання дискусійним.

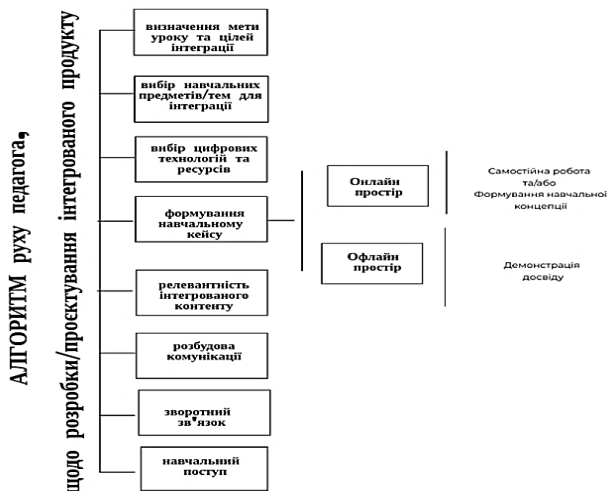
Серед широкого спектра дефініцій досліджуваного поняття звернемо увагу на визначення, надане групою американських вчених на чолі з **Р. Гейл, П. Хатчингс, М. Хубер**, які розглядають **інтегративне навчання** як «процес розвитку здатності впізнавати, оцінювати та здійснювати зв'язки між суттєво відмінними поняттями, сферами діяльності, або контекстами». **Т. Родес**, розглядає інтегративне навчання як «властивість, що полягає в умінні будувати прості зв'язки між різними ідеями та досвідом, здатності поєднувати та переносити навчальний досвід у нові, складні ситуації, що виникають у контексті академічного навчання і за його межами» [12, с. 5]. На думку дослідників **метою інтегрованого навчання є**: сприяння формуванню в учнів цілісного уявлення про навколишній світ, системи знань і вмінь; сприяння досягненню якісної, конкурентоздатної освіти; створення оптимальних умов для розвитку мислення учнів у процесі вивчення загальноосвітніх предметів і предметів професійно-теоретичного циклу; сприяння активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках; сприяння ефективній реалізації розвивально-виховних функцій навчання [5, с. 12].

Вважаємо, що при розгляді питань інтегрованого навчання слід також звернути увагу на можливість використання в освітньому процесі **інтегрованої стратегії навчання**.

Основні принципи інтегративної стратегії навчання включають: цілісність, застосування знань, співпраця/взаємодія, контекстуальність, автентичність, оцінювання, особистісний розвиток Відтак, можна стверджувати, що **інтегративна стратегія навчання** – це підхід до організації навчального процесу, який передбачає об'єднання/злиття різних навчальних предметів, тем або дисциплін у єдиний, цілісний новий/оновлений контекст.

Розглянемо **СКЛАДОВІ** стратегії інтегрованого навчання з орієнтацією на продуктивно-інтегративні практики та підходи, що передбачає: **міжпредметна інтеграція /внутрішньогалузева, міжгалузева інтеграція (синхронізація/ координація /розширення/ цілісність горизонтів навчання) [2], інтеграція компетенцій (фактор професійно-інноваційного розвитку) [10, с. 5] (вільне володіння державною мовою здатність спілкуватися рідною, математична, компетентності у галузі природничих наук, інноваційність, екологічна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість і фінансова грамотність) [2], контент-орієнтована інтеграція (інтеграція змісту) [13, с. 119], інтеграція, орієнтована на формування способів дій (інтеграція навичок) [9, с. 119], інтеграція на ціннісно-смысловому рівні (інтеграція перспектив)[9, с. 119], інтеграція мережевої взаємодії (інтеграція освітніх спільнот) - інтеграція цифрового інструментарію (інтеграція цифрових освітніх ресурсів), інтеграція цифрових технологій (цифровий освітній екоспростір)[11, с. 9], інтеграція педагогічного інструментарію [4, с. 7].**

Пропонуємо розглянути **АЛГОРИТМ** руху педагога, щодо розробки/проектування інтегрованого продукту (мал. 3).

Мал. 3. Алгоритм руху педагога, щодо розробки/проектування інтегрованого продукту

Перспективою подальшого розвитку в даному напрямку вбачаємо проєктування інтегративної стратегії навчання в діяльності педагогів освітніх галузей.

Список використаних джерел

1. Балашенко, І. В. (2023). Стратегічний пріоритет у розвитку сучасної освіти. *Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку»* (с.13). Одеса. URL: https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/11739/633271/sitepage_202/files/broshyura07_06_23.pdf
2. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України за №898 від 30.09.2020 р. [Ел. ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.06.2023).
3. Енциклопедія освіти / [гол. редактор В. Г. Кремень] / *Акад. пед. наук України*. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 356.
4. Засекіна, Т. М. (2020). Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія . Київ: Педагогічна думка, 2020. С.356
5. Інтегративний підхід : актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навчально-методичний посібник / уклад. : Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018.
6. Інтегративний та компетентнісний підхід до викладання предметів. Методичний альманах / За ред. Плясецької С. О. – Таврійськ : ЗОШ № 5, 2017. 109 с.
7. Масол, Л. М. (2020). ІНТЕГРАЦІЯ? ІНТЕГРАЦІЯ. ІНТЕГРАЦІЯ... ІНТЕГРАЦІЯ! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти). // *Мистецтво та освіта*. №1(95) 2020. С. 20-27. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/722641/1/>
8. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 5, 18 с. – URL <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna>
9. Пометун, О., Гупан, Н. (2022). Методологія створення інтегрованого курсу з історії та громадянської освіти для 5-го класу (на прикладі модельної програми й підручника «Досліджуємо історію і суспільство»). / *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 28 (2022). С. 115-232. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731919/>

10. Реформа НУШ: новий Стандарт для базової освіти. Аналітичний звіт публічної консультації, що тривала протягом червня 2020 року, були організовані Міністерством освіти і науки України за сприяння Національного Демократичного Інституту та ВІ «Активна Громада» від Інституту «Республіка» та Українським Інститутом розвитку освіти. Київ, 2020 рік. – 42 с. – URL:

https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrsc_hool/2020/12-14/Zvit%20NUSH%2026.11.2020.pdf

11. Гриневич, Л. М., Морзе, Н. В., Вембер, В. П., Бойко, М. А. (2021) Роль цифрових технологій у розвитку екосистеми STEM-освіти. // *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2021, Том 83, № 3. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itl/article...>

12. Rhodes T. (2010). *Assessing Outcomes and Improving Achievement: Tips and Tools for Using Rubrics* / T.L. Rhodes. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities, 2010. 51 p.

Svitlana Deriabina,

senior teacher of the department of teaching methods
and content of education
KZVO «Odesa Academy of Continuing
Education of the Odesa Regional Council»,
Odessa, Ukraine
svetlanaderyabina123@gmail.com

Regina Nikitenko,

senior teacher of the department of teaching
methods and content of education
KZVO «Odesa Academy of Continuing
Education of the Odesa Regional Council»,
Odessa, Ukraine
regina_work@ukr.net

Olena Cheshenko,

methodologist of the department of teaching
methods and content of education
KZVO «Odesa Academy of Continuing
Education of the Odesa Regional Council»,
Odessa, Ukraine
<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-1177-9182>
jechenko-e@ukr.net